

**INFORMACIJA APIE ATVIRUOSIUS ŠVIETIMO
IŠTEKLIUS GIMTAJA KALBA**

<http://langoer.eun.org>

AUTORIAI**Monique Udnaes, Gard Titlestad and Øystein Johannessen****RECENZENTAI**

Rašydami gavome pastabų ir naudingos informacijos iš projekto partnerių ir tarptautinių ekspertų. Visiems esame dėkingi.

PROJEKTO PARTNERIAI**Cor van der Meer, Marit Bijlsma**, Fryske Akademy, Nyderlandai (Projekto koordinatore)**Katerina Zourou, Giulia Torresin, Ioannis Lefkos**, Web2Learn, Graikija (Projekto vadybininkė)**Elena Shulman, Valentina Garoia**, European Schoolnet, Belgija**Sylvi Vigmo, Linda Bradley**, University of Gothenburg, Švedija**Malgorzata Kurek, Anna Skowron**, Jan Długosz University, Lenkija**Vaiva Zuzeviciute**, Mykolas Romeris University, Lietuva**Gard Titlestad, Monique Udnaes, Øystein Johannessen**, International Council for Open and Distance Education, Norvegija**Anne-Christin Tannhäuser**, European Foundation for Quality in E-learning, Belgija**Sanita Lazdina, Ilga Suplinska**, Rezekne Higher Education Institution, Latvija**DIZAINĄ KURĖ:****Stefanos Xenakis** www.steartworks.com**Į lietuvių kalbą vertė**

Aušra Stepanovienė

SUSISIEKITE SU MUMIS: Twitter [#LangOER](https://twitter.com/LangOER)Slideshare [LangOER](https://www.slideshare.net/LangOER)Mendeley [LangOER: OER and languages](https://www.mendeley.com/groups/LangOER/OER-and-languages)Diigo Group [Best content in OER and languages](https://www.diigo.com/group/Best-content-in-OER-and-languages)Facebook [LangOER Teachers group](https://www.facebook.com/LangOER-Teachers-group)langoer@eun.orglicencijuota: [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai.

Šis leidinys [pranešimas] atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

Publikavimo data: 2015 m. sausio 7 d. Cituojant prašome nurodyti: **Udnaes, M., Titlestad, G., Johannessen, Ø. (2014). Policy Brief - Open Educational Resources in your Own Language, in your Way. LangOER consortium <http://langoer.eun.org/>.**

1. Santrauka

Atvirieji švietimo ištekliai (AŠI) ir atvirasis švietimas daugelio Europos šalių švietime užima vis aukštesnes pozicijas. AŠI, anksčiau buvę švietimo periferijoje, šiuo metu užima vyraujančią padėtį pasauliniame švietime. Tačiau AŠI nėra visapusiškai naudojami rečiau vartojamomis kalbomis, palyginti, pavyzdžiui, su anglų kalba. Suvokiant AŠI naudojimo gimtosiomis kalbomis svarbą, šalių **vyriausybėms** rekomenduojama:

- **vykdyti nacionalinę švietimo politiką remiant AŠI naudojimą rečiau vartojamomis kalbomis;**
- **palengvinti privataus, viešo ir švietimo bei rinkos sektorių bendradarbiavimą, kad būtų užtikrinta AŠI kokybė;**
- **vadovauti tobulinant atvirų sistemų ir standartų kūrimą bei siekti, kad AŠI informacijos šaltiniai ir sistemos būtų plėtojami kartu (teikti ir priimti švietimo medžiagą, derinti ir sieti jos pritaikomumo paslaugas).**

Palyginti su kitais švietimo šaltiniais, AŠI turi išskirtinių privalumų. AŠI būdinga išlaikyti, pakartotinai naudoti, atnaujinti ir perskirstyti medžiagą, nes:

- leidžia teisėtai ir nemokamai naudotis šaltiniais;
- įgalina didinti ar mažinti su švietimu susijusias kainas;
- leidžia užtikrinti mokomosios medžiagos kokybę;
- suteikia galimybę plėtoti inovacijas, kūrybiškumą ir nuoseklumą;
- leidžia sparčiai tobulinti kursus ir programas;
- mažina virtualaus ir mišraus mokymosi kainą;
- aukštos kokybės mokomoji medžiaga bet kuriuo metu yra prieinama internete.

---

2. Įvadas

2.1. Apibrėžimai

2012 m. Paryžiaus deklaracijoje (UNESCO) AŠI yra apibūdinami kaip „mokymo, mokymosi ir tyrimo medžiaga bet kurioje aplinkoje, kuri yra prieinama viešai arba turint nemokamą atviros veiklos licenciją“¹. Atviras licencijavimas formuojamas nepažeidžiant intelektualinės nuosavybės teisių ir apibrėžiamas atitinkamų tarptautinių konvencijų, kad būtų paisoma kūrinio autorystės.

AŠI ir Atviri plačiąjai visuomenei skirti nuotolinio mokymo kursai (MOOC – Massive Open Online Courses) yra du pagrindiniai atvirojo švietimo elementai. Tačiau mes sutelksime dėmesį į AŠI.

Poreikis skatinti AŠI plėtojimą rečiau vartojamomis kalbomis yra aktualus visoje Europoje. Daugelio Europos šalių gyventojai arba kalba rečiau vartojamomis kalbomis, pavyzdžiui, estų, norvegų ar rumunų kalbomis, kaip valstybinėmis, priešingai nei pasaulinės kalbos (ar dažniausiai vartojamos kalbos), ypač anglų kalba, arba jie sudaro vienos ar keleto rečiau vartojamų kalbų bendrijas, pavyzdžiui, fryzų ar samių.

2.2. Dabartinė padėtis

Pastaraisiais metais Europos valstybių vyriausybės pateikė strategijas ir priėmė deklaracijas, palaikančias atvirą švietimą, bet tik keletas jų tiesiogiai susijusios su AŠI.

Pasauliniu mastu Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) ir Mokymosi sandrauga 2012 m. suorganizavo pasaulinį AŠI kongresą, kurio metu buvo priimta Paryžiaus AŠI deklaracija, raginanti viso pasaulio vyriausybes, kad valstybės lėšomis parengta švietimo medžiaga būtų nemokamai prieinama visiems. Viena iš rekomendacijų buvo „sustiprinti AŠI veiklos planų plėtojimą, paremti tam tikrų specifinių strategijų tobulinimą AŠI kūrimui ir naudojimui“². Visai neseniai rektoriai, prorektoriai ir prezidentai, atstovaujantys įvairioms pasaulio aukštojo mokslo institucijoms, tęsė UNESCO pastangas remti ir raginti vyriausybes, kad jos „skatintų AŠI naudojimą“.

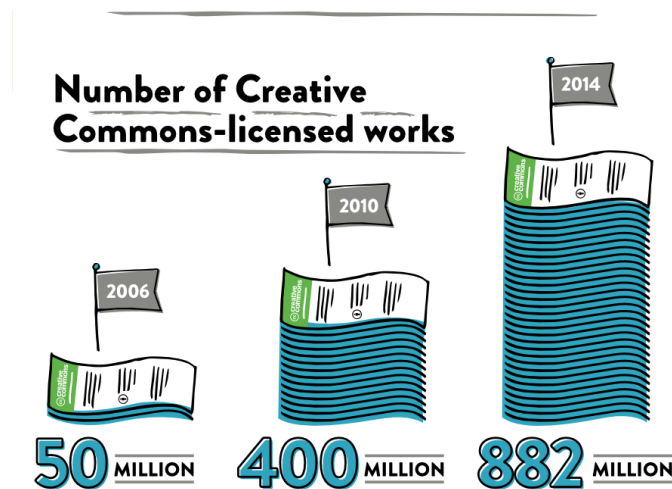
---

¹ Weller M. (2014). The battle for Open. <http://www.ubiquitypress.com/site/books/detail/11/battle-for-open>

² ICDE Media press, December 5, 2014. www.icde.org/Bali_message

Europoje AŠI remia Europos Komisija, atsižvelgdama į Atvirojo švietimo iniciatyvą skatinti mokymo ir mokymosi metodus naudojant informacijos ir komunikacijos technologijas (IKT) bei jų turinį ir iš esmės tobulinant AŠI prieinamumą bei leistinumą. Pranešime apie aukštojo mokslo modernizavimą, kurį parengė Europos Sąjungos Aukšto lygio grupė (2014 m. spalio mėn.), pabrėžiama „atviros prieigos prie visų mokymo(-si) šaltinių svarba; atvirosios licencijos turėtų būti privaloma sąlyga, kad turinį būtų galima keisti, atgaminti ir panaudoti kitur“ (13 rekomendacija).

Nors daug švietimo šaltinių šiandien yra laisvai pasiekiami, jų prieinamumas rečiau vartojamomis kalbomis (priešingai negu anglų k.) yra mažesnis.

Darbų, turinčių Creative Commons licencijas, skaičius išaugo nuo 50 milijonų 2006 m. iki 1 milijardo šiomis dienomis. Šį skaičių sudaro įvairių rūšių darbai³ (žr. 1 pav.) .

Nacionaliniu mastu šalių, kurias ES finansuojamas projektas⁴ LangOER apžvelgia dėl AŠI naudojimo rečiau vartojamomis kalbomis, padėtis yra ne pati geriausia, jei taikytumėme UNESCO pasiūlytą AŠI apibrėžimą. Vis dėlto Europoje yra keletas gerų AŠI projektų pavyzdžių: *Federica*⁵ Italijoje, *Periodica* Latvijoje (Latvijos nacionalinė skaitmeninė biblioteka)⁶, *NDLA* Norvegijoje⁷, *Scholaris* Lenkijoje (pažangiausias

³ <https://stateof.creativecommons.org/report/>

⁴ LangOER publications & reports. Open Educational Resources (OER) in less used languages: a state of the art report - July 2014 <http://langoer.eun.org/resources>

⁵ <http://www.federica.unina.it>

⁶ <http://www.periodika.lv>

⁷ <http://www.ndla.no>

valstybės finansuojamas AŠI projektas)⁸, RURA Prancūzijoje⁹ ir *Wikiwijs* Nyderlanduose¹⁰.

3. Kokia nauda vyriausybėms priimti ir skatinti AŠI naudojimą rečiau vartojamomis kalbomis?

3.1 Padidėjęs efektyvumas

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD – the Organisation for Economic Co-operation and Development)¹¹ tikisi, kad „atvira naujų mokymosi šaltinių sklaida stimuliuoja vidines naujoves ir padeda institucijoms naudoti švietimo medžiagą tiek šalies viduje, tiek už jos ribų“.

AŠI informacijos šaltiniai vietinėmis kalbomis pritrauks neformaliai besimokančius asmenis ir padės panaikinti ribą tarp neformalaus mokymosi ir formalus švietimo programų. Taip pat bus sudarytos galimybės mokymuisi visą gyvenimą ir tęstiniam profesiniam tobulėjimui.

Europos Sąjungos daugiakalbystės politika, žinoma kaip Barselonos iniciatyva (kiekvienas Sąjungos narys turi kalbėti dviem kalbomis, be gimtosios kalbos), yra tvirtas argumentas remiant AŠI plėtrą rečiau vartojamomis kalbomis. ES daugiakalbystės politika vyrauja visose veiklos srityse, tokiose kaip kultūra, jaunimo reikalai, socializacija, mokymasis visą gyvenimą ir užimtumas.

Kai AŠI akivaizdžiai rodo savo efektyvumą, tikimasi jų plėtros visose švietimo sistemose ir už jų ribų. AŠI infografijos istorija rodo, kaip AŠI paplito nuo veiklos pradžios universitetinėje sistemoje 1999–2002 metais, greitai pasiekdami kitas švietimo sritis.¹²

3.2. Geresnė mokymo ir mokymosi kokybė

Remiantis UNESCO¹³, „gimtosios kalbos vartojimas formaliajame švietime yra būtina sąlyga sėkmingam mokymuisi ir protiniam vystymuisi“.

⁸ <http://scholaris.pl>

⁹ <http://www.eul.education.fr/consultation/presentation/present/index.html>

¹⁰ <http://wikiwijsleermiddelenplein.nl>

¹¹ OECD's report: Giving knowledge for free: the Emergence of Open Educational Resources”.

<http://www.oecd.org/edu/ceeri/givingknowledgeforfree/theemergenceofopeneducationalresources.htm>

¹² <http://elearninginfographics.com/history-open-educational-resources-infographic/>

Šis faktas turėtų raginti vyriausybės skatinti gimtosios kalbos mokymąsi internete. Tačiau, pasak Kornai¹⁴, „nors internetas siūlo plačias galimybes mokytis įvairiomis kalbomis, mažiau negu penki procentai šiuolaikinių kalbų pasaulyje mokomasi internetu“.

AŠI naudojimas rečiau vartojamomis kalbomis skatintų mokytojus ir besimokančiuosius dalyvauti kritinio mąstymo ir pedagoginiuose debatuose, prisidėtų prie mokymo ir mokymosi kokybės gerinimo, pabrėžtų mokytojų svarbą plėtojant ir tausojant mokymo(-si) šaltinius.

3.3. Galimybė taupyti lėšas

Valstybės lėšomis parengta švietimo medžiaga, licencijuota kaip AŠI, taupys lėšas ir duos svarią naudą investuotojui.

Po neseniai priimtos AŠI Paryžiaus deklaracijos Tautų Sandraugos atstovas John Daniel ir JAV ambasadorius UNESCO David Killion laikraštyje *Guardian* 2012 m. liepą rašė, kad „pritaikomi ir prieinami AŠI gali išspręsti pasaulinę švietimo krizę ir prisidėti prie ekonomikos augimo, jei vyriausybės yra pasiruošusios veikti“.

Mokiniam AŠI sumažins vadovėlių kainą. Pasak organizacijos Creative Commons¹⁵, „atviri vadovėliai sutaupė mokiniams ir studentams 100 milijonų dolerių“. Lėšos taupomos naudojantis ir licencijuotais atvirai prieinamais vadovėliais¹⁶. Darbuose apie švietimo lėšų taupymą rašoma, kad „88,4% besimokančiųjų teigia, jog galimybė mokytis nemokamai lėmė jų sprendimą naudotis AŠI“¹⁷. Pavyzdžiui, tokia mokymo institucija kaip internetinis Browardo koledžas¹⁸ sutaupė 250 000 dolerių per metus naudodamas AŠI vadovėlius.

---

¹³ 2008 UNESCO report- Mother tongue matters: local language as a key to effective learning.

¹⁴ <http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2013/12/04/how-the-internet-is-killing-the-worlds-languages/>

¹⁵ <https://stateof.creativecommons.org/>

¹⁶ <http://www.siyavula.com> and <http://education.gov.za/SiyavulaTextbooks/tabid/886/default.aspx>

¹⁷ <https://oerresearchhub.files.wordpress.com/2014/11/oerh-evidence-report-2014.pdf>

¹⁸ Broward College Online Case Study: <http://www.oeconsortium.org/projects/showcases/oer-at-broward-college-online/>

3.4. Inovatyvus potencialas

„79.4 % mokytojų naudoja AŠI ir gauna naujų idėjų bei įkvėpimo“, – rašoma AŠI pranešime (AŠI Tyrimų centras).

AŠI siūlo naujas vertinimo formų galimybes. Organizacijos, siūlančios internetinį mokymą, vis labiau naudoja AŠI. Kaip teigia G. Conole ir U. Ehlers, „kokybinio patikrinimo metodai, tokie kaip tarpusavio patikra, refleksija ir tarpusavio vertinimo strategijos yra naudojami išmokto turinio patikrinimui“¹⁹.

AŠI taip pat atveria galimybes didesniai mobilumui Europoje. UNESCO AŠI bendruomenė pripažįsta, kad didžiulis potencialas (kalbos išsaugojimas ir atgaivinimas, švietimas ir skurdo mažinimas) slypi vietinės kalbos AŠI²⁰.

Pasak OECD/CERI²¹ atstovo Dirk Van Damme, dalijimasis turiniu ir žiniomis sudaro inovacijų varomąją jėgą. AŠI gali būti laikomi socialine inovacija (ne technologine), turinčia reformuojantį (ne revoliucionizuojantį) mokymo potencialą. AŠI atveria langą, parodydami, kaip ateities visuomenės, specifinių žinių ir kompetencijų turintys darbuotojai ir švietėjai apdoros įgytas žinias jomis dalindamiesi, bendradarbiaudami, praktikuodami ir pan.

4. Kokie yra svarbiausi iššūkiai vyriausybėms priimant, remiant ir skatinant AŠI naudojimą rečiau vartojamomis kalbomis?

4.1. Strategijų ir struktūrų stoka bei poreikis paversti strategijas veiksmis

Strategijų dėl AŠI naudojimo (POERUP) Europos ir pasauliniu mastu apžvalgose teigiama, jog „yra vos keletas veikiančių valstybinių strategijų, o ten, kur valstybinės strategijos dėl atvirojo švietimo egzistuoja, neskiriamas ypatingas dėmesys AŠI“. Tyrimai rodo, jog „mokymo personalas vertina AŠI idėją ir norėtų ją išbandyti“²², tačiau tam reikėtų valstybės ir/arba institucijų paramos.

¹⁹ <http://www.icde.org/filestore/Resources/OPAL/OPALEhlersConoleNamibia.pdf>

²⁰ Oates, L. (2009). Coming up short in the OER movement: African Language OERs <http://ojs.stanford.edu/ojs/index.php/a2k/article/view/449/2751>

²¹ <http://www.slideshare.net/OECDDEDU/open-educational-resources-sharing-content-and-knowledge-differently-is-a-driver-of-innovation-in-education>

²² <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/openingthecurriculum2014.pdf>

Kad strategijos virstų veiksmis, reikia ne tik vyriausybių įsipareigojimo, bet ir institucijų bei pavienių asmenų. Bendruomenės lygio pastangas turėtų remti atitinkamų valstybės strategijų iniciatyvos ir, atvirkščiai, jokia strategija neduos rezultatų, jei ji teliks tik ketinimu. Tinkamas to pavyzdys yra *Wikiwijs* – „AŠI programa mokytojams, kurią pradėjo Olandijos švietimo ministerija, siekdama skatinti AŠI naudojimą ir plėtrą bei pagerinti prieigą prie skaitmeninių mokymo išteklių“²³.

Efektyvi reforma ir pokyčiai dažnai įvyksta sankirtoje tarp „iš viršaus į apačią“ iniciatyvų ir „iš apačios į viršų“ veiksmų. Valstybinės strategijos yra labai reikalingos bendruomenės iniciatyvoms skatinti. „Nors valdžios iniciatyvų, skatinančių AŠI priėmimą (ypač dėl atvirųjų vadovėlių), yra daug, bendruomenės strategijų pavyzdžių pasitaiko retai“²⁴.

Pažanga, susijusi su atvirumu ir AŠI rėmimu, yra akivaizdi, tačiau šie pasiekimai iš dalies nublanksta dėl priešinosi atvirumui. Politikos intervencija gali padėti tą pasipriešinimo atmosferą pakeisti bei pasiūlyti kryptį, kuria judant atsirastų daugiau dialogo ir partnerystės valstybiniu ir tarptautiniu lygmeniu.

4.2. Žinios apie kokybiškus AŠI, jų naudojimą bei poveikį yra menkos ir nepakankamos

„Prancūzų pedagoginis paveldas yra kupinas atvirųjų išteklių, tačiau nei mokytojai, nei mokiniai nežino apie jų egzistavimą ir nežino, kaip jais pakartotinai pasinaudoti“²⁵.

Informacija, kur rasti išteklių, yra vienas didžiausių iššūkių, susijusių su AŠI naudojimu, o bendros žinios apie tinkamus AŠI informacijos šaltinius yra menkos²⁶.

Yra vos keletas AŠI kartografavimo sistemų: POERUP, OER *Research Hub*²⁷ ir *LangOER* projektai. Tiriamasis projektas ROER4D bando nustatyti minėtų projektų įtaką. Gauti atsiliepimų iš AŠI naudotųjų yra sudėtinga, nes dauguma AŠI yra prieinami be išankstinės registracijos. Todėl didžioji dalis kartografavimo iniciatyvų priklauso nuo savanoriškų atsiliepimų.

²³ <http://www.slideshare.net/GrainneConole/promoting-policy-uptake-for-oer-and-moocs>

²⁴ OER Research Hub, OER Evidence Report 2013-2014

²⁵ <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002286/228649e.pdf>

²⁶ OER Research Hub <http://oerresearchhub.org>

²⁷ OER Research Hub <http://oerresearchhub.org>

E. Allen ir J. Seaman teigia, jog „Jungtinių Valstijų mokymo personalas mano, kad AŠI kokybė daugiau ar mažiau atitinka tradicinių švietimo išteklių kokybę. Didžiausia kliūtimi platesniam AŠI pasirinkimui tebėra mokymo personalo suvokimas, kiek laiko ir pastangų reikia, kad šie ištekliai būtų surasti ir įvertinti“²⁸.

Būtų galima manyti, jog mažos AŠI rinkos (pavyzdžiui, AŠI rečiau vartojamomis kalbomis) neturi tokių pat gyvavimo galimybių kaip ir didesnės, kuriose vyrauja anglų kalba. Tačiau katalonų ir valų AŠI rinkos parodė, kad yra atvirkščiai – AŠI gali klestėti ir didėti nepaisant jų mažų rinkų.

4.3. Lingvistinės ir kultūrinės kliūtys AŠI naudojimui

Kalbos dažnai laikomos ne privalumais, o kliūtimis, nes vartotojai gali nežinoti, kaip elgtis, pavyzdžiui, daugiakalbėje klasėje. Taip pat trūksta suvokimo apie tai, kad daugiakalbystė gali pagerinti švietimą.

Kad ištekliai pasiektų daugiakalbes ir rečiau vartojamų kalbų bendruomenes visoje Europoje, jie turi „laisvai judėti“ – t. y. būti lengvai perduodami ir pritaikomi. Jie turi būti efektyvūs ir pritaikomi pakartotiniam naudojimui kitame kultūriniame ir kalbiniame kontekste nei buvo sukurti. AŠI vertimas yra viena galimybė, tačiau remiantis mokomosios medžiagos vertimu dažniausiai užkertamas kelias mokymosi našumui savo pačių kultūriniame kontekste. Jei AŠI nebus prieinami rečiau vartojamomis kalbomis, mokiniai ir ugdytojai pasirinks dominuojančias kalbas susilpnindami švietimo išteklius rečiau vartojamomis kalbomis.

4.4. Gerų modelių stoka

Su fragmentacija, žemos kokybės baime, paskatos trūkumu, silpna rinka ir pan. galima kovoti ir įveikti taikant ekologinį požiūrį į kokybiškų AŠI kūrimą ir naudojimą. Norvegijoje sukurtas toks modelis (žr. 3 lentelę) vyresniesiems vidurinės mokyklos mokiniams ugdyti. Modelis grindžiamas tikėjimu, kad švietimas yra viešasis gėris, ir viešosios lėšos turėtų būti naudojamos mokymosi ištekliams gerinti. Tai suteikia galimybę išleisti medžiagą, pažymėtą Creative Commons licencija, kuri tai medžiagai leidžia būti laisvai

---

²⁸ <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/openingthecurriculum2014.pdf>

prieinamai naudojimui (ir pakartotiniam naudojimui), taip pat leidžia kurti naujas jos versijas, pakartotinai pritaikyti ir platinti. Aiškiai nustatyta AŠI ekosistema padės lengviau pritaikyti AŠI visuotiniu mastu. Nacionalinė skaitmeninio mokslo erdvė (NDLA) pristatoma 5.2 skyriaus rekomendacijose.

4.5. Atviro dalijimosi kultūra dar nėra suprasta, priimtina ir įsitvirtinusi švietimo sistemoje

Tradicinės leidybos ir spausdinto žodžio kultūra bei įpročiai perkeliama į skaitmeninį pasaulį. Tačiau AŠI tebėra laikomi grėsme leidybos pramonei. Atviro dalijimosi kultūra dar nėra suprasta, priimtina ir įsitvirtinusi švietimo sistemoje.

5. Rekomendacijos veiklos strategijai

Keletas dalyvių jau pateikė veiklos strategijos pranešimus, kurie gali būti panaudoti kuriant valstybines AŠI veiklos strategijas: *EU High Level Group*²⁹, *Open Policy Registry*³⁰ (valstybinių institucijų patvirtintų strategijų pavyzdžiai, valstybinis lygmuo), *Open Policy Network*³¹ (suteikia paramą kurti ir plėtoti strategijas, peržiūrėti *OER Africa* priemones). Jungtinis ICDE – UNESCO strategijos forumas³² siūlo keletą veiklos kryptių visapusiškam požiūriui į atvirąjį švietimą, AŠI ir atvirą prieigą.

UNESCO IITE³³ šalių ataskaitos pateikia apžvalgą, perspektyvas ir rekomendacijas, pavyzdžiui, ataskaita Prancūzijai, publikuota 2014 metų spalį.

Mūsų išvada: norint sukurti palankią aplinką AŠI naudojimui rečiau vartojamomis kalbomis, vyriausybės turėtų:

- priimti valstybines veiklos strategijas, remiančias atvirojo švietimo išteklius rečiau vartojamomis kalbomis;
- kartu su privačiuoju, viešuoju ir švietimo sektoriais kurti rinką bei bendradarbiavimo erdves kokybiškiems atvirojo švietimo ištekliams;

²⁹ *EU High Level Group calls for targeted funding to boost use of new technologies in higher education.*

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1188_en.htm

³⁰ Open policy registry: https://wiki.creativecommons.org/OER_Policy_Registry

³¹ Open policy Network: <https://openpolicynetwork.org>

³² http://icde.org/en/b7C_wRrOXp.ips

³³ Touzé S. (2014). Open educational Resources in France: Overview, perspectives and Recommendations. UNESCO IITE: Moscow. <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002286/228649e.pdf>

- vadovauti pasirengiant atvirųjų struktūrų ir standartų vystymui, palengvinant atvirųjų švietimo išteklių šaltinių ir sistemų galimybę veikti kartu (teikti ir priimti švietimo medžiagą, tinkamas paraiškas bei suteikti kontekstualizuotas paslaugas).

5.1. Vyriausybės turėtų patvirtinti valstybines veiklos strategijas, remiančias atvirose švietimo išteklius rečiau vartojamomis kalbomis

Kad gautų visą AŠI ir mokymosi tos šalies kalba naudą, vyriausybės turėtų plėtoti visapusiškas ir aiškias veiklos strategijas, skirtas AŠI plėtrai ir naudojimui tų šalių kalbomis. Veiklos strategijos turėtų atkreipti dėmesį į kritinius klausimus – finansavimas, našumo kėlimas ir dalijimasis, taip pat į galimus kontroliavimo klausimus. Valstybinės ir tarptautinės strategijos turėtų apimti paskatos, kontrolės ir vertinimo priemones.

Nepaisant to, kad mūsų rekomendacijos dėmesys sutelkiamas į valstybės politiką, rajoniniai, bendruomeniniai bei instituciniai strategijų sprendimai taip pat atlieka svarbų vaidmenį naudojant AŠI.

Politiniai sprendimai, remiantys AŠI rečiau vartojamomis kalbomis, yra svarbiausias sėkmės veiksnys, užtikrinantis AŠI naudojimą ir iš jų gaunamą didžiulę naudą.

1 lentelė. Atvirųjų vadovėlių pavyzdžiai: Vakarų Kanados iniciatyvos

ICDE pirmininkas AŠI reikalams Rory McGreal nurodo, kad „2014 metų balandį trys Vakarų Kanados provincijos pasirašė susitarimo memorandumą įsipareigodamos bendradarbiauti ir dalytis AŠI naudojimu ir pritaikymu. Taip pratęsiama 2012 m. spalio mėnesį Britų Kolumbijos pažangaus ugdymo ministerijos suteikta parama 40 populiariausių ar anksčiausiai užsiregistravusių mokymo dalykų atvirųjų vadovėlių sudarymui provincijos viešojo pavidurinio švietimo sistemoje. 2014 m. gegužę iniciatyvai skirta dar lėšų papildomiems 20 vadovėlių profesiniam mokymui ir techninėms programoms. Albertos švietimo ministerija taip pat skyrė 20 milijonų JAV dolerių AŠI paramai bendradarbiauti su kitomis provincijomis“.

2 lentelė. Nyderlandai: *Wikiwijs* iniciatyva

„*Wikiwijs* – vyriausybėnė programa, kurią pradėjo plėtoti Švietimo ministerija 2008 metais. Visa medžiaga informaciniuose šaltiniuose prieinama pagal „Creative Commons Attribution or Attribution-Share Alike“ licenciją. *Wikiwijs* naudoja tarpusavio vertinimo mechanizmą kokybei užtikrinti, taip pat partnerių organizacijų patvirtintus kokybės ženklus. *Wikiwijs* tikslas – ne tik stiprinti AŠI plėtrą ir naudojimą, bet ir remti mokytojus, kurie specializuojasi ir kuria savo pačių mokymo medžiagą ar kursą. Sistema Olandijos mokytojams pateikia 650000 turinio kūrimo blokų bei 35000 pamokų. Robert Schuwer iš Olandijos atvirojo universiteto, 2014 metais kalbėdamas Europos parlamente Creative

Commons strategijos diskusijoje apie „tikrai atvirą švietimą“, pranešė, kad Olandijos vyriausybė neseniai paskelbė apie programą, skiriančią aukštesniajam atvirajam švietimui ir ugdymui internetu 1 milijoną eurų per metus.³⁴

5.2. Vyriausybės kartu su privačiuoju, viešuoju ir švietimo sektoriais turėtų kurti rinką bei bendradarbiavimo erdves kokybiškiems AŠI

AŠI bendruomenė ir investuotojai, besidomintys AŠI, yra susiskaidę ir beveik neturi erdvių bendradarbiavimui, finansavimui ir plėtrai. Vyriausybės ir valstybinės įstaigos valstybės lygmeniu galėtų svarstyti stimulus tinklui kurti, kuris veiktų kaip bendradarbiavimo ir inovacijos katalizatorius AŠI srityje. Bendradarbiavimas turėtų reikšti privačios ir viešosios partnerystės galimybę.

Svarstant erdvių ir rinkų modelius bei koncepcijas, reikėtų pagalvoti apie esamų sėkmingų struktūrų, tokių kaip norvegų NDLA modelis, tobulinimą ir pritaikymą. Modeliai, skirti AŠI naudojimui rečiau vartojamomis kalbomis stimuliuoti ir skatinti, turėtų sutelkti dėmesį į:

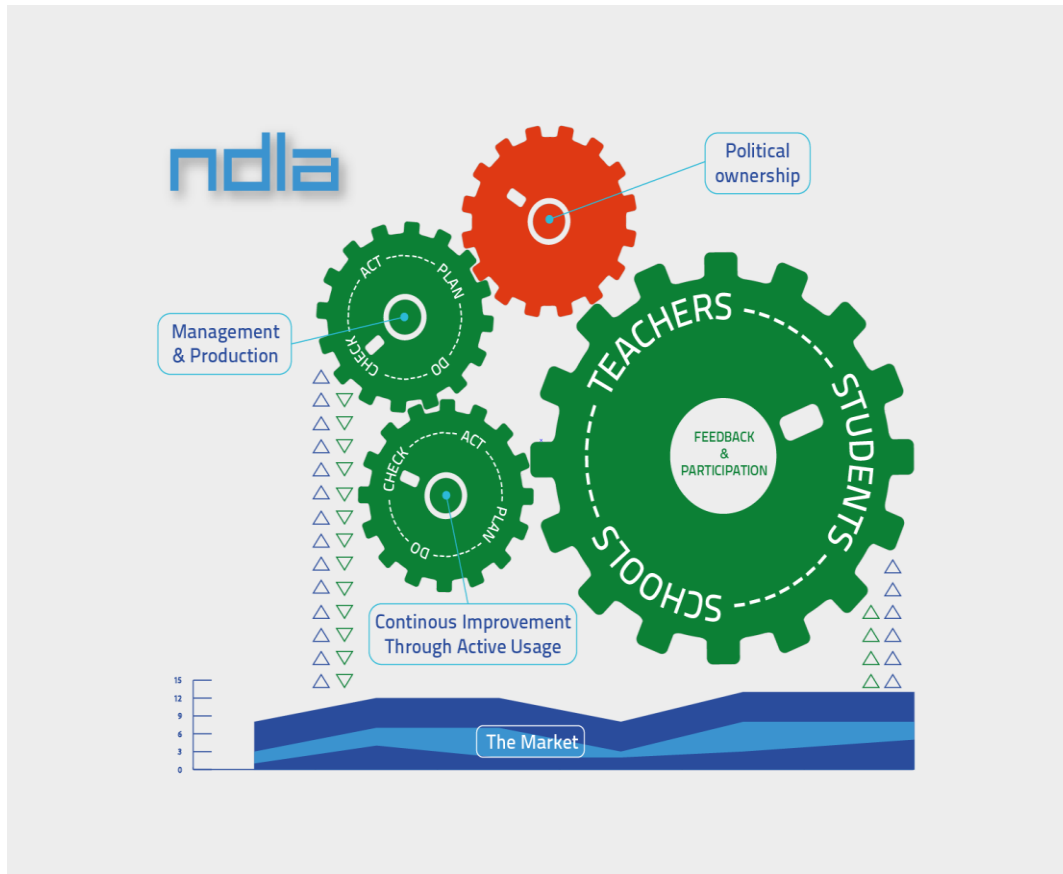
- mokytojų, mokytojų ir švietimo sektoriaus įtraukimą į diskusiją;
- AŠI sukūrimą ir produkciją;
- viešųjų ir institucinių pirkimų naudojimą;
- kokybės užtikrinimą;
- duomenų saugojimą;
- lengvą vartotojų prieigą;
- naujų AŠI poreikių identifikavimą.

3 lentelė. Veikiančio valstybinio AŠI ekomodelio pavyzdys: nacionalinė skaitmeninio mokslo erdvė (NDLA), Norvegija

2006 metais Norvegijos švietimo ir mokslo ministerija skyrė 50 milijonų Norvegijos kronų skaitmeniniams mokymo šaltiniams aukštesnėse vidurinio mokslo klasėse. Pakeitus įstatymus, apygardų taryboms buvo priskirta atsakomybė už spausdintus ir skaitmeninius mokymo šaltinius. Apygardų tarybos pradėjo bendradarbiauti rengiant atvirusius skaitmeninius mokymo šaltinius. Šis bendradarbiavimas šiandien vadinamas NDLA. Tai procesas, apimantis rinką, mokytojus ir mokinius. Dabartinis metinis veiklos biudžetas siekia

³⁴ <http://oerpolicy.eu/really-open-education-policy-discussion-in-the-european-parliament-18th-february-2014>

apie 8 milijonus eurų. NDLA sukurta kaip virtuali organizacija. Administracinės sąnaudos surenkamos iš visų apygardų, siekiant sumažinti išlaidas.

NDLA – tai viešoji partnerystė, kurioje dalyvauja 18 (iš 19) apygardų tarybų Norvegijoje. Jos tikslas yra pateikti kokybiškus atvirojo skaitmeninio mokymo šaltinius visiems mokymo dalykams aukštesnėse vidurinės mokyklos klasėse.

NDLA pavyzdys (žr. pav.) rodo, kaip šiuo metu viešoji nacionalinės mokyklos sistemos ir nacionalinės AŠI organizacijos partnerystė remia tvarią tiek tradicinių, tiek atvirojo mokymosi šaltinių rinką.

5.3. Vyriausybės turėtų vadovauti pasirengiant atvirųjų struktūrų ir standartų vystymui, taip palengvindamos AŠI informacinių išteklių ir sistemų veikimą kartu (teikti ir priimti ugdymo medžiagą, tinkamas paraiškas bei atitinkamas paslaugas).

Siekiant visokeriopos naudos, kokią tik gali duoti AŠI, jų informaciniai šaltiniai ir sistemos turėtų būti atviros visiems, nepaisant kalbos, kultūros ar šalies.

Lengva prieiga prie kokybiškų AŠI, nepaisant institucijų, kalbų ir šalių, būtų didelis privalumas besimokantiejiems, mokymo personalui ir visai švietimo sistemai, taip pat palengvintų kultūrinę AŠI adaptaciją.

Siekiant užtikrinti lengvą prieigą, reikia įvertinti šiuos veiksniai: vertimus, semantiką, informaciją apie duomenis, darbą su kitomis sistemomis bei turinio prieinamumą.

AŠI prieinamumą ir gausą dominuojančiomis kalbomis, pavyzdžiui, anglų kalba, reikėtų vertinti ne kaip grėsmę, bet kaip galimybę plėtoti AŠI, pritaikytus vietinėms kalboms ir kultūroms.

Informaciniams šaltiniams, siūlantiesiems prieigą prie AŠI, reikia taikyti valstybinius ir tarptautinius standartus bei klasifikacijos struktūras, kad jos būtų lengvai suprantamos ir prieinamos visoms institucijoms, šalims ir kalboms. Taip pat išteklių atvirumui užtikrinti reikėtų naudoti standartizuotą AŠI teikimo ir priėmimo infrastruktūrą.

Kaip rašoma 4.1 skyriuje, vienas didžiausių iššūkių platesniam AŠI pritaikymui – tai kliūtys, kylančios siekiant rasti, įvertinti ir naudoti AŠI. Mūsų manymu, pasiūlius lengvą, vartotojams patogią prieigą prie AŠI, būtų galima akivaizdžiai pakeisti visą švietimo sistemą.

Tai ilgalaikė rekomendacija, į kurią nedelsdamos dėmesį turėtų atkreipti vyriausybės organizacijos ir veikėjai – UNESCO, ES ir kt.

Pagrindinés nuorodos

Bradley, L. & Vigmo, S. (2014). *Open Educational Resources (OER) in less used languages: a state of the art report*. LangOER consortium <http://langoer.eun.org/>

de los Arcos, B., Farrow, R., Perryman, L.-A., Pitt, R. & Weller, M. (2014). *OER Evidence Report 2013-2014*. OER Research Hub. <http://oerresearchhub.org/about-2/reports/>

European Commission. Press release: EU High Level Group calls for targeted funding to boost use of new technologies in higher education, Brussels 22 October 2014 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1188_en.htm

Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., Freeman, A., Kampylis, P., Vuorikari, R., Punie, Y. (2014). *Horizon Report Europe- 2014 Schools Edition*. Office of the European Union and The New Media Consortium <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/horizon-report-europe-2014-schools-edition>

POERUP project (2014). Sero Consulting, Deliverable D4.1, *Overview of European and international policies relevant for the uptake of OER*. http://poerup.referata.com/w/images/POERUP_D4.1_Overview_of_European_and_international_policies_relevant_for_the_uptake_of_OER_v1.0.pdf

Van Damme, D (2014) "Open educational resources: sharing content and knowledge differently as a driver of innovation in education" Opening keynote at the OER Konferenz 2014 <https://wikimedia.de/wiki/OERde14/Programm/keynote>

Papildomos nuorodos

Camilleri A., Ehlers U., Pawlowski J. (2014): *State of the Art Review of Quality Issues related to Open Educational Resources (OER)*. JRC Scientific and Policy Reports. <http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/documents/201405JRC88304.pdf>

Daniel, J., Killion, D. 2012. Are open educational resources the key to global economic growth? The Guardian Professional, July 4. <http://www.theguardian.com/higher-education-network/blog/2012/jul/04/open-educational-resources-and-economic-growth>

European Commission (2013) The Opening up Education initiative <http://www.openeducationeuropa.eu/en/initiative>

Kornai, A. (2013), *Digital Language Death* http://eprints.sztaki.hu/7564/1/Kornai_1_2441287_ny.pdf

Kozma, B. R. (2008). Comparative Analysis of Policies for ICT in Education. In Joke Voogt, Gerald Knezek (Eds.) *International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education*, volume 20, pp 1083-1096. Springer

POERUP project (2014). Country reports. http://poerup.referata.com/wiki/Main_Page

Schwach, V., Mæsel, E. (2013). Pensum i høyere utdanning – hvilke læremidler brukes? Kartlegging av praksis i utvalgte fag. Rapport 29/2013. <http://www.nifu.no/files/2013/11/NIFUrapport2013-29.pdf>

Śliwowski, K., & Grodecka, K. (2013). *Open Educational Resources in Poland: Challenges and Opportunities*. UNESCO: Moscow. <http://iite.unesco.org/publications/3214727/>

UNESCO (2014) Education For All Global Monitoring Report 2013/2014. <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport>

Wiley, D., Green C., & Soares, L. (2012). Dramatically bringing down the cost of education with OER: How open education resources unlock the door to free learning. Centre for American Progress and EDUCAUSE <https://www.americanprogress.org/issues/labor/news/2012/02/07/11167/dramatically-bringing-down-the-cost-of-education-with-oer/>

Zourou K. (2014). Why do OER matter for less used languages? Blog post, July 11 <http://blogs.eun.org/langoer/2014/07/11/why-do-oer-matter-for-less-used-languages>

Kitos aktualios nuorodos

- UNESCO has a policymakers' toolkit for ICT in education: <http://www.infodev.org/en/Project.11.html>
- Language Policy in Estonia: <http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm04primavera-estiu/docs/rannut.pdf>
- British Columbia Campus OpenED: <http://open.bccampus.ca/about-2/>
- Example of national policy decision: India: <http://www.col.org/blog/Lists/Posts/Post.aspx?ID=177>
- Wales Open Education Declaration of Intent, Key Commitments: http://www.oerwales.ac.uk/?page_id=4
- What is Open Education: http://en.wikipedia.org/wiki/Open_education
- Mission of the Open University: <http://www.open.ac.uk/about/main/mission>
- OEC consortium: <http://www.oecconsortium.org/about-oec/>
- UNISA OER Policy: <http://www.unisa.ac.za/default.asp?Cmd=ViewContent&ContentID=27755>
- OER at the UK Open University: <http://www.open.ac.uk/about/open-educational-resources/>